

Állásfoglalás az oktatás mai helyzetéről

Mi, egyházi iskolákban dolgozó alulírott pedagógusok a társadalom egészével együtt fájdalmasan érzékeljük a magyar oktatás régóta elhúzódó, súlyos válságát. Az új Nemzeti Alaptanterv bevezetése és a kerettantervek megjelenése sokéves-évtizedes kérdéseket hozott újra felszínre. A magyar oktatás megújulásának elmaradása hosszan tartó károkat okoz mindannyiunk számára, a magyarság kulturális, lelki és anyagi gyarapodását fenyegeti. A jövő nemzedékek iránti felelősségünkől fakadóan kötelességünknek érezzük a megszólalást, a tanterv kérdésein túl az oktatás egészével kapcsolatban is.

Mindenekelőtt széles körű megegyezésre van szükség az oktatás minden szereplőjének részvételével! A szakmai konszenzus megteremtése az oktatáspolitikai súlyos adóssága a rendszerváltás óta. Pedagógiai közhely pedig, hogy ezen a területen évtizedek kiszámítható működése szükséges a társadalom minden részében érzékelhető eredmények megszületéséhez.

Az iskola ügye elsősorban a ránk bízottakról, az ő teljes emberré fejlődésükről és az ezt segítő legjobb pedagógia megvalósításáról szól. Ők, a fiatalok veszítenek a legtöbbet, ha ezek a kérdések másodlagossá válnak az ideológiai elvárásokhoz, elvekhez, irányokhoz és politikai szándékokhoz képest.

Az iskola csak szabad közegben tudja betölteni a funkcióját, ahol a tanári közösség szerepet kap saját feladatának megtalálásában. Ez az autonómia a feltétele az elkötelezett, felelősséget vállalni tudó pedagógusok minőségi munkájának.

Elengedhetetlen, hogy a köznevelés rendszerének mindenre gondja legyen. Egy szétszakadó társadalomban reményt, utat, modellt kell kínálnunk mindenkinek, hiszen elsősorban az iskola az a hely, ahol egy igazságosabb társadalom megszülethet. Az eddiginél nagyobb odafigyeléssel kell tehát fordulnunk a lemaradók, a nehézségekkel küzdők, a mélyszegénységben élők, a kirekesztettek felé. A különféle kihívásokra különféle iskolák és módszerek tudnak választ adni, amelyeket a helyi viszonyokat ismerő és értő, autonóm iskolai közösségek találhatnak meg.

A magyar oktatás egészének felemeléséhez szükségesnek tartjuk az alábbiak figyelembevételét:

1. A médiában nyilvánosságot kapott kritikák egy része és az ezekre született reakciók azt a téves képzetet kelthetik, hogy a **Nemzeti Alaptanterv** körüli vita elsősorban ideológiai-világnézeti kérdésekről szól. Határozottan kiállunk amellett, hogy az alaptantervvel és a kerettantervekkel szemben világnézeti meggyőződéstől függetlenül, szakmai alapon indokolt és kívánatos a sok szempontú, lényegét érintő kritika. Sürgősen meg kellene teremteni azt a fórumot, ahol a tanterv szakmai vita tárgyát képezheti, nem pedig politikai érdekek eszközeként szolgál.

Üdvözljük a NAT bevezetőjének korszerű pedagógiai szemléletét, a differenciálást, az aktív tanulást, a képességfejlesztés hangsúlyozását, amely a magyar oktatás halaszthatatlan megújulását szolgálhatná. Ennek a korszerű pedagógiának az érvényesülését azonban ellehetetleníti az alaptantervben és a kerettantervekben előírt hatalmas tananyagmennyiség, amely nagyrészt csak az ismeretanyag frontális előadását teszi lehetővé. Legkirívóbb példaként elég említeni a magyar irodalom tantárgyat, ahol csökkentett óraszámokban kellene az eddiginél is több anyagot megtanítani.

A NAT-ban és a kerettantervekben foglalt tartalmakkal való azonosulásnak további akadály a szakmai egyeztetés elmaradása, illetve a bevezetésükre adott minimális idő.

Úgy látjuk tehát, hogy a magyar oktatás egészének várt megújulását – néhány részterület kivételével – a bevezetett Nemzeti Alaptanterv és a kerettantervek nem segítik, hanem akadályozzák.

2. Minden változás lehetetlen az oktatásban addig, amíg a változtatások végrehajtói, a pedagógusok nem rendelkeznek az ehhez szükséges idővel, energiával, akaraterővel. A kollégák jó része fáradt, reményvesztett, napi szinten kudarcokkal küzd. Pedagógiai változásokról, szemléletváltozásról akkor érdemes egyáltalán beszélni, ha a pedagógusok ehhez megkapják az alapvető támogatást.

3. A megalázóan alacsony **pedagógusbérek** lehetetlenné teszik a tanári hivatás teljes megélését, az értelmiségi életformát. (Az egyházi iskolák tanárai ugyanazon bértábla szerint kapják a bérüket, mint a nem egyházi intézményekben dolgozó kollégák.) A pedagógusok társadalmi megbecsültségének is elemi feltétele a bérek rendezése. Egy egyetemi diplomás kezdő pedagógus bértábla szerinti illetménye ma bruttó 203.000 forint. Ez a garantált bérminimum alatt van, amire még sohasem volt példa! A bruttó 300.000 forintot legkorábban nyolc év után érheti el egy egyetemet végzett tanár, egy tanítónak vagy óvodapedagógusnak ehhez tizennyolc év kell! A 2013-tól több lépésben bevezetett fizetésemelés mára teljesen értékét veszítette, elsősorban amiatt, hogy a pedagógusbérek már öt éve nem igazodnak a minimálbérhez, az ígéretekkel ellentétben. Elvárjuk a pedagógusok bérrendezését, értékálló fizetésekkel, újra a minimálbérhez igazított illetményalappal! A pedagógusok illetményének rendezésével kapcsolatban egyetértünk a Nemzeti Pedagógus Kar 2019. decemberi állásfoglalásával.

4. Heti 24-26 megtartott tanórán nem lehet minőségi munkát végezni. A minőségre törekvő pedagógusok állandó meghasonlottságban dolgoznak, hiszen a legjobbat szeretnék nyújtani, de folyamatosan időhiánnyal küzdenek. Vagy kizsákmányolják önmagukat, lelki és testi egészségüket, vagy kénytelenek a maguktól elvárt színvonalból lejjebb adni. A minőségi munka érdekében az **óraterhek** határozott csökkentésére van szükség!

5. A 21. század iskolája olyan kihívásokkal szembesül, amelyek jelentős részére a pedagógusok nincsenek felkészítve. A társadalmi bajok az iskolában hatványozottan jelennek meg: a tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő diákok növekvő aránya mutatja ezt. Hatékony tehetséggondozás, képességfejlesztés és felzárkóztatás is csak differenciált oktatás megvalósulásával lehetséges. Ezek az új kihívások megkövetelik, hogy a tanárok új szerepben jelenjenek meg. Ehhez **szemléletváltásra** van szükség, amelyhez a tanároknak támogatást kell kapniuk: elsősorban időt, minőségi tanári továbbképzést és szakmai kísérést.

6. A **tanárhány** mára jó néhány helyen már az alapfeladatok ellátását veszélyezteti. A tanárképzésbe egyre kevesebben jelentkeznek, még kevesebben végeznek közülük, a diplomaszerezés után sokan nem az oktatás területén helyezkednek el, a pályakezdők egy része pedig rövid időn belül el is hagyja az iskolát. Mindez nagyon is érthető, ismerve az elfogadhatatlanul alacsony béreket, a tanári munka kihívásait és alacsony presztízsét. A tanári pályát ismét vonzóvá kell tenni a legjobb képességű fiatalok számára! Ez csak versenyképes fizetésekkel és minőségi tanárképzéssel lehetséges.

Állásfoglalásunkat egyházi iskolában tanító tanárként fogalmazzuk meg, de benne a magyar oktatás egészének helyzetére kívánunk reflektálni. Mindnyájan mélyen hiszünk abban, hogy az oktatás felemelése csak széles körű konszenzussal, az egész tanártársadalom együttműködésével lehetséges.

Budapest, 2020. február 27.

(Közel 1600 egyházi iskolában tanító pedagógus csatlakozott a budapesti Piarista Gimnázium tanárainak kezdeményezésére született állásfoglaláshoz.)